

Produkty Tradycyjne i Regionalne

Szansą na Rozwój Twojej Gminy

Małopolska

Szanowni Państwo,

Dziedzictwo kulinarne jest ważnym elementem kultywowanej od wielu pokoleń tradycji. W wielu mazowieckich wsiach i miastach wytwarza się zapomniane produkty żywnościowe w oparciu o wyjątkowe receptury pradziadów. Często nie zdajemy sprawy sobie, iż ta wykwintna i oryginalna żywność, wytwarzana z naturalnych surowców cieszy się dynamicznie rosnącym zainteresowaniem konsumentów. Produkty tradycyjne i regionalne mają również ogromny wpływ na podniesienie atrakcyjności turystycznej naszego regionu. Bogactwo kuchni mazowieckiej jest magnesem dla wielu turystów i stanowi o specyfice gmin, czy też powiatów. Umiejętne korzystanie z naszego dziedzictwa kulinarnego jest drogą do skutecznej promocji Mazowsza w kraju i zagranicą. Produkty lokalne to również niepowtarzalna szansa na poprawę jakości życia mieszkańców bez znaczących nakładów finansowych.

Samorząd Województwa Mazowieckiego przywiązuje ogromną wagę do pielęgnowania tradycji kuchni mazowieckiej i jednocześnie stara się, aby jej unikalność służyła rozwojowi regionu. Pragnę zachęcić Państwa do poszukiwania produktów tradycyjnych i regionalnych w najbliższym otoczeniu. Jestem przekonany, iż nasze starania w niedługim czasie zaowocują kolejnymi wpisami potraw z Mazowsza na Listę Produktów Tradycyjnych i Regionalnych, jak również późniejszą ich ochronę prawną na poziomie unijnym.

**Członek Zarządu
Województwa Mazowieckiego
Piotr Szprendałowicz**

W ostatnich latach wśród konsumentów szybko rośnie zainteresowanie produktami regionalnymi i tradycyjnymi. Wyroby wytwarzane w oparciu o tradycyjne receptury, charakteryzujące się wyjątkowością i oryginalnością po prostu stają się modne. Coraz większa dbałość ludzi o swój stan zdrowia rodzi w nich chęć poszukiwania żywności, która jest wytwarzana z naturalnych surowców i bez wysokiego stopnia przetworzenia. Wzrost zamożności konsumentów powoduje, iż chcą kupować bezpieczne produkty, o wysokich walorach smakowych i estetycznych.

Wśród wielu „zwykłych” produktów klienci zaczęli wybierać żywność niepowtarzalną, z własną historią. Ich unikalność potwierdza również indywidualność ich charakterów. Powrót konsumentów do żywności niekonwencjonalnej stwarza długookresowe perspektywy rozwoju dla jej producentów.

Atrakcyjność wyrobów tradycyjnych i regionalnych polega na zakorzenieniu w tradycji i silnym związku z danym obszarem. Może on wynikać z wyjątkowych walorów klimatycznych, czy też dawnych metod hodowli. Oryginalny produkt lokalny wytwarzany zgodnie z tradycyjną recepturą przyciąga turystów i podkreśla specyfikę regionu. Jest elementem jego tożsamości i wyróżnia go z pośród innych obszarów. Ten wyróżnik jest podstawą do budowy marek regionalnych. Promocja produktów tradycyjnych kształtuje wizerunek regionów. W czasach globalizacji, wśród tysięcy atrakcji, billboardów, tanich linii lotniczych konieczne jest coś, co będzie magnesem dla turystów i jednocześnie znakiem firmowym. Dziedzictwo kulinarne już posiadamy, nie musimy jego tworzyć, czy też budować. Wystarczy je odnaleźć i pokazać światu.

Konkurencyjność obszarów wiejskich Mazowszu jest przede wszystkim uwarunkowana zachowaniem bioróżnorodności i krajobrazu naturalnego, a także pielęgnowaniem dziedzictwa kulturowego. Niski poziom chemizacji rolnictwa i stosunkowo mało intensywna hodowla powodują, iż tradycyjne mazowieckie produkty są zdrowe i wyjątkowo smaczne. Przyjazny środowisku proces ich wytwarzania gwarantuje, iż są bezpieczne dla konsumentów. Stale zwiększając się popyt na oryginalną żywność wysokiej jakości jest szansą wsi mazowieckiej na wykorzystanie w tym zakresie przewag względem pozostałych regionów europejskich.

Produkty tradycyjne i regionalne są częścią oferty turystycznej obszarów wiejskich. Szansą na rozwój społeczno-gospodarczy wsi mazowieckiej jest turystyka wiejska, która stwarza źródło dodatkowych dochodów dla jej mieszkańców.

Jest także impulsem do tworzenia rynku usług około turystycznych, jak gastronomia, poczta, ścieżki rowerowe. Sprzedaż tradycyjnych dań podnosi konkurencyjność gospodarstw agroturystycznych.

Rolnik może dostarczać produkty tradycyjne bezpośrednio do klientów w aglomeracjach miejskich i tworzyć swoją własną sieć sprzedaży opartą na zawartych kontaktach w swoim gospodarstwie. Sprzedaż wyrobów tradycyjnych umożliwia dywersyfikację dochodów rolniczych. Produkty tradycyjne stwarzają możliwość podniesienia dochodów rolniczych, jak również tworzą nowe miejsca pracy w gastronomii oferującej tradycyjną kuchnię regionalną. Wysokiej jakości produkty lokalne pozwalają na uzyskanie wyższej ceny w porównaniu z żywnością konwencjonalną i tym samym ich produkcja poprawia rentowność gospodarstw. Dlatego też, produkty tradycyjne i regionalne wpływają na podniesienie poziomu życia mieszkańców obszarów wiejskich.

Produkty tradycyjne i regionalne mogą być czynnikiem napędzającym rozwój lokalny. Przykładem może być organizacja imprez kulturalnych pod hasłem produktów lokalnych, czy też wytwarzanie pamiątek powiązanych z regionem. Efektem jest wzmożony ruch turystyczny, który determinuje rozwój bazy noclegowej i gastronomii, jak również sieci drogowej, terenów rekreacyjnych i podstawowych usług dla mieszkańców. Oznacza to, aktywizację społeczno-gospodarczą regionu, nowe miejsca pracy i dodatkowe dochody dla lokalnej gospodarki.

Produkty regionalne i tradycyjne w twoim otoczeniu?

Twoja gmina na pewno może pochwalić się bogactwem dziedzictwa kulinarnego. Tradycyjne receptury przekazywane z pokolenia na pokolenie, schowane gdzieś w szufladzie, mogą być kluczem do rozwoju lokalnego. Kultywowane tradycje kulinarne mogą stanowić elementem kampanii promocyjnej prowadzonej przez samorząd lokalny, jak również podnieść atrakcyjność turystyczną. W połączeniu z cennymi walorami środowiskowymi i bogactwem sztuki ludowej produkty tradycyjne mogą stanowić znakomity produkt turystyczny Twojego regionu.

Produkty regionalne integrują społeczność, jak i aktywizują na rzecz wspólnych działań związanych z ich promocją i rozwojem regionu. Dlatego też, aby wykorzystać szansę na wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich należy poszukiwać producentów ciekawych produktów żywnościowych i analizować swój region pod względem zachowania dziedzictwa kulinarnego.

Jak promować produkty tradycyjne i regionalne?

- Organizacja festynów, imprez tematycznych;
- Kontakty z lokalnym Kołem Gospodyń Wiejskich;
- Konkursy kulinarne;
- Organizacja targowisk, cyklicznych miejsc sprzedaży bezpośredniej;
- Budowa marki regionu w oparciu o produkt regionalny i tradycyjny;
- Wydawnictwa promocyjne;
- Ścieżki tematyczne łączące aspekt dziedzictwa kulturowego, walorów krajobrazu naturalnego oraz produktów tradycyjnych i regionalnych.

Lista Produktów Tradycyjnych

Lista Produktów Tradycyjnych służy promocji produktów posiadających wyjątkowe cechy i właściwości wynikające ze stosowania tradycyjnych metod produkcji. Lista pozwala na rozpowszechnianie informacji o danym wyrobie, a także umożliwia producentom staranie się o ustępstwa w zakresie wymogów sanitarnych, higienicznych i weterynaryjnych w procesie produkcji. Ponadto, wpis na Listę Produktów Tradycyjnych jest dla konsumentów gwarancją, iż produkt jest unikalny, a jego jakość wynika z tradycyjnego sposobu wytwarzania. Dlatego też, wszystkie produkty muszą mieć udokumentowany co najmniej 25 letni okres produkcji. Dla producentów wyrobów tradycyjnych Lista jest przygotowaniem do rejestracji nazwy na poziomie UE, a samorządom może pomóc w promocji walorów kulturowych i gospodarczych gminy bądź powiatu.

a) Rejestracja produktów na Liście Produktów Tradycyjnych

- Zgodnie z *ustawą z dnia 17 grudnia 2004 o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych* za ocenę formalną i merytoryczną wniosków odpowiada Marszałek Województwa.
- Wniosek składamy zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej. Formularz wniosku jest dostępny na stronie: www.minrol.gov.pl

- Do wniosku należy załączyć cyfrowe zdjęcie zgłaszanego produktu w wysokiej rozdzielczości.
- Należy udokumentować 25 letnią historię wytwarzania produktu m.in poprzez: zapisy w książkach kucharskich, etykiety, zapiski w księgach parafialnych, wywiad etnograficzny, fotografie rodzinne uwidaczniające dany produkt.
- Marszałek Województwa przed dokonaniem oceny zgłasza się o wydanie opinii do izby gospodarczej zrzeszającej podmioty wytwarzające produkty tradycyjne.
- Pozytywnie oceniony wniosek przesyłany jest do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonuje wpisu na Listę Produktów Tradycyjnych.
- Lista Produktów Tradycyjnych zamieszczona jest na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

System rejestracji i ochrony nazw produktów

W Unii Europejskiej system rejestracji i ochrony nazw produktów działa już od 1992 roku i realizuje założenia Wspólnej Polityki Rolnej oraz unijnej polityki jakości.

Na terenie UE symbolika zarejestrowanych produktów jest jednolita, a jej rozpoznawalność przez klientów wyróżnia oznaczone produkty i dodaje im prestiżu. Wpływa to bezpośrednio na wzrost sprzedaży zarejestrowanych produktów.

Bogactwo i różnorodność polskich produktów regionalnych i tradycyjnych pozwalają przypuszczać, że ochrona i promocja rodzimych specjałów poprzez certyfikaty *Chronionej Nazwy Pochodzenia*, *Chronionego Oznaczenia Geograficznego* oraz *Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności* mocniej zaakcentują obecność polskich kulinariów na rynku unijnym.

Nazwę produktu rolnego lub środka spożywczego można zarejestrować i chronić, jako **Chronioną Nazwę Pochodzenia** (ang. *Protected Designation of Origin – PDO*) w przypadku gdy:

- nazwa produktu wykorzystuje lub bezpośrednio nawiązuje do regionu;
- *cały proces technologiczny odbywa się na obszarze do którego odnosi się nazwa produktu;*
- cechy charakterystyczne oraz jakość produktu wiążą się jednoznacznie ze specyfiką obszaru geograficznego, w którym jest on produkowany

Nazwa produktu rolnego lub środka spożywczego można zarejestrować i chronić, jako **Chronione Oznaczenie Geograficzne** (ang. *Protected Geographical Indication – PGI*) w przypadku gdy:

- nazwa produktu wykorzystuje nazwę regionu;
- *wymaga się aby co najmniej jeden z etapów całego procesu produkcyjnego*
 - *wytwarzanie surowców,*
 - *produkcja wyrobu,*
 - *przygotowanie do sprzedaży*

odbywał się na obszarze geograficznym, do którego odnosi się nazwa produktu,

- produkt cieszy się dobrą reputacją, posiada specyficzne cechy lub jakość wynikające bądź przypisywane pochodzeniu geograficznemu.

Produkt rolny lub środek spożywczy może ubiegać się o rejestrację jego nazwy jako **Gwarantowana Tradycyjna Specjalność** (ang. *Traditional Speciality Guaranteed – TSG*), gdy wyrób spełnia następujące warunki:

- jego nazwa musi być sama w sobie specyficzna lub też wyrażać specyficzny charakter produktu rolnego lub środka spożywczego;
- produkt musi posiadać specyficzny charakter, tj. cechę lub zespół cech odróżniających go od innych produktów tej samej kategorii;
- produkt posiada tradycyjny charakter, który może być wyrażony za pomocą:
 - tradycyjnych surowców,
 - tradycyjnego składu,
 - tradycyjnego sposobu wytwarzania.

Wyróżnienie swoich produktów znakami potwierdzającymi ich pochodzenie oraz jakości, zwiększa ich wiarygodność w oczach klientów, a producentom pomaga w promocji.

Źródła finansowania promocji produktów tradycyjnych i regionalnych:

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

a) Działanie: Uczestnictwo rolników w systemach żywności

Cel działania

- Poprawa jakości produkcji i produktów rolnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi.
- Zwiększenie spożycia żywności wysokiej jakości.
- Wsparcie rolników wytwarzających żywność wysokiej jakości.

Zakres pomocy

Cel działania realizowany jest poprzez finansowe wsparcie rolników uczestniczących w systemach jakości żywności. Działanie jest realizowane na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, np. na działania promocyjne.

b) Program Leader – w ramach programu Leader środki mogą być przeznaczone na sfinansowanie inicjatyw Lokalnych Grup Działania (LGD) związanych z kultywowaniem i promocją dziedzictwa kulinarnego.

Wsparcie można uzyskać m.in. na organizację szkoleń dotyczących rejestracji i prawnej ochrony produktów, imprez kulturalnych, rozwój aktywności gospodarczej mieszkańców opartej na wprowadzeniu na rynek produktów związanych z lokalnymi zasobami, obejmującymi płody rolne i leśne, a także tradycyjne sektory gospodarki. Dlatego też, produkty tradycyjne i regionalne są świetnym pomysłem na projekt w ramach Programu Leader. Stanowią narzędzie do budowania tożsamości społeczności lokalnej i jej identyfikacji z regionem. Pomagają również integrować mieszkańców obszarów wiejskich, ożywiają działalność instytucji kulturalnych, jak i aktywizują samych mieszkańców.

Dodatkowe informacje:

W przypadku pytań i wątpliwości związanych z Listą Produktów Tradycyjnych, promocją produktów regionalnych i programem Leader prosimy o kontakt:

Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich

Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

ul. B.Brechta 3, 03-472 Warszawa, Tel. (22) 59 79 701, fax 59 79 702

E-mail: rolnictwo@mazovia.pl, www.mazovia.pl

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

**Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego**

**ul. B.Brechta 3, 03-472 Warszawa
Tel. (22) 59 79 701, fax 59 79 702**

**e-mail: rolnictwo@mazovia.pl
www.mazovia.pl**

